

6. SINIF

SOSYAL BİLGİLER

Defter Kitap

YAZAR KOMİSYONUMUZ

YASİN ALTINTAŞ

OKTAY GÜLMEZ

AYBARS KORKMAZ

NADİR EKİCİ

ZEKİ GÜL

HİLAL ÖZDİLEK

YAYIN KOORDİNATÖRÜ

Abdulhamit EMEKLİ

YAZARLAR

Yasin ALTINTAŞ
Oktay GÜLMEZ
Aybars KORKMAZ
Nadir EKİCİ
Hilal ÖZDİLEK

EDİTÖR

Hülya BODUKCU – Münire DÖLEK

DİZGİ – GRAFİK

Ramazan ATAĞ

İLETİŞİM

 mozaikyayinlari@gmail.com
 Mozaik Yayınları
 mozaikyayinlari

BASIM YERİ

Copyright©

Bu kitabın her hakkı yayınevine aittir.

Hangi amaçla olursa olsun bu kitabın tamamının ya da bir kısmının kitabı yayınlayan yayınevinin önceden izni olmaksızın elektronik, mekanik, fotokopi ya da herhangi bir kayıt sistemi ile çoğaltılması, yayınlanması ve depolanması yasaktır.

MS0825 – B1

ISBN: 978 – 625 – 96647 – 6 – 7

Sevgili Öğrenciler,

Eğitim modelinin güncellendiği; biyolojik, dijital ve fiziksel çağa doğru ilerlediğimiz bu süreçte sınavların amaç değil araç olarak yapılandırılması söz konusu. Bu kapsamda “Liselere Giriş” ve diğer sınavlarda sizlerden sadece soru çözmeniz değil; günlük hayatla ilişkilendirme, problem çözme, sorgulama, analiz etme gibi üst düzey bilişsel becerileri kullanmanız istenmektedir.

Mozaik Yayınları olarak deneyimli ve fenomen kadromuzla “Defter Kitap” serimizi hazırlarken bilgiyi öğrenme, öğrendiğini kavrama ve kavradığını uygulama işleyişini merkeze alan bir yaklaşımı benimsedik. Bu doğrultuda kitabımızı tamamen öğrenme çıktılarına uygun, basitten karmaşığa ve günlük hayat ile ilişkilendirerek hazırladık.

Mozaik Defter Kitap Serimizde,

Öğrenme Alanı; ilgili öğrenme çıktısının detaylı konu anlatımı

Etkinlik; ilgili öğrenme çıktısının etkinlik uygulamaları

İzleme Testi; ilgili öğrenme çıktısının temel düzeydeki testi

Yazılıya Hazırlık; 2 dönemdeki 4 yazılıya hazırlık çalışmaları

Değerlendirme Sınavı; ilgili öğrenme alanının yeni nesil sorularla değerlendirilmesi

bölümleri yer almaktadır. Bu bölümleri belirtildiği gibi hiyerarşik bir düzende ele alarak sizlerde kalıcı öğrenmenin gerçekleşmesini amaçladık.

Kitabımızın öğretmenlerimizin değerli emeklerine bir destek, öğrencilerimizin değerli çalışmalarına bir kaynak olması umuduyla ...

Abdulhamit EMEKLİ
Mozaik Yayınları Koordinatörü

İÇİNDEKİLER

1. ÖĞRENME ALANI

🏠 BİRLİKTE YAŞAMAK

Zaman İçinde Değişen Gruplar ve Roller	6
Kültürel Bağlarımızın ve Millî Değerlerimizin Toplumsal Birlikteliğe Etkisi	15
Toplumsal Sorunlar ve Çözüm Önerileri	30
Değerlendirme Sınavı	40

2. ÖĞRENME ALANI

🌍 EVİMİZ DÜNYA

Ülkemizin, Kıtaların ve Okyanusların Konum Özellikleri	44
1. Dönem 1. Yazılı	68
Doğal ve Beşerî Çevre Özellikleri Arasındaki İlişki	79
Ülkemizin Türk Dünyasıyla Kültürel İş Birlikleri	92
Değerlendirme Sınavı	112

3. ÖĞRENME ALANI

🏛️ ORTAK MİRASIMIZ

Türkistan'da Kurulan İlk Türk Devletlerinin Medeniyetimize Katkıları	118
VII-XII. Yüzyıllar Arasında İslam Medeniyetinin İnsanlığın Ortak Mirasına Katkıları	142
İslamiyet'in Kabulüyle Türklerin Sosyal ve Kültürel Hayatlarında Meydana Gelen Değişimler	155
1. Dönem 2. Yazılı	171
XII-XIII. Yüzyıllar Arasında Meydana Gelen Askerî Mücadelelerin Anadolu'nun Türkleşmesi ve İslamlaşmasına Katkıları	173
Değerlendirme Sınavı	195

4. ÖĞRENME ALANI

🏠 YAŞAYAN DEMOKRASİMİZ

Yönetimin Karar Alma Sürecini Etkileyen Unsurlar	200
Temel Hak ve Sorumlulukların Toplumsal Düzenin Sürdürülmesindeki Önemi	211
Dijitalleşme ve Teknolojik Gelişmelerin Vatandaşlık Hak ve Sorumluluklarına Etkileri	222
Değerlendirme Sınavı	233
2. Dönem 1. Yazılı	237

5. ÖĞRENME ALANI

🏠 HAYATIMIZDAKİ EKONOMİ

Ülkemizin Kaynakları ve Ekonomik Faaliyetler	240
Ekonomik Faaliyetler ve Meslekler	257
Tasarlanan Bir Ürünün Yatırım ve Pazarlama Süreci	268
Değerlendirme Sınavı	280

6. ÖĞRENME ALANI

🏠 TEKNOLOJİ VE SOSYAL BİLİMLER

Ulaşım ve İletişim Teknolojilerinin Kültürel Etkileşimdeki Rolü	286
2. Dönem 2. Yazılı	296
Telif ve Patent Süreci	298
Değerlendirme Sınavı	307
Cevap Anahtarları	313

DEFTERİMİ TANIYORUM

ÖĞRENME ALANI

İlgili öğrenme çıktısının detaylı bir şekilde konu anlatımı yer almaktadır.

ETKİNLİK

İlgili öğrenme çıktısına ait bol sayıda ve çeşitlikte etkinlikler yer almaktadır.

İZLEME TESTİ

İlgili öğrenme çıktısına ait temel düzeyde soruların yer aldığı öğrenme çıktısının pekiştirilmesinin amaçlandığı bölümdür.

DEĞERLENDİRME SINAVI

İlgili ünitenin yeni nesil sorularla hazırlanan ve de ünitenin değerlendirilmesinin yer aldığı bölümdür.

YAZILIYA HAZIRLIK

Yıllık plana göre konuları kapsayacak şekilde hazırlanan çalışmalardır.

BİRLİKTE YAŞAMAK

ÖĞRENME
ALANI

1

- 6.1.1.: Dâhil olduğu grupların ve bu gruplardaki rollerinin zaman içerisinde değişebileceğine ilişkin çıkarım yapabilme
- 6.1.2.: Kültürel bağlarımızın ve millî değerlerimizin toplumsal birliğe etkisini yorumlayabilme
- 6.1.3.: Toplumsal hayatta karşılaşılan sorunlara yönelik çözüm önerilerini müzakere edebilme

ÖĞRENME ALANI

6.1.1. Dâhil olduğu grupların ve bu gruplardaki rollerinin zaman içerisinde değişebileceğine ilişkin çıkarım yapabilme

ZAMAN İÇERİSİNDE DEĞİŞEN GRUPLAR VE ROLLER

Hayatımız boyunca farklı gruplara dâhil olur ve bu gruplar içinde çeşitli roller üstleniriz. Dâhil olduğumuz bu gruplarda üstlendiğimiz roller; kişisel gelişimimizi, sosyal becerilerimizi ve toplumsal uyumumuzu etkiler.

BİLGİ KUTUSU

Her birey, doğduğu andan itibaren toplum içinde belli bir role sahip olur.

BİLGİ KUTUSU

İçerisinde yer aldığımız ilk grup **aile** grubudur.

BİLGİ KUTUSU

Aile grubu, bireylerin bir arada yaşadığı, birbirlerine sevgi, saygı ve sorumlulukla bağlı olduğu, dayanışma ve iş birliği içinde hareket ettiği bir yapıdır. Bireylerin sağlıklı bir şekilde yetişmesi ve toplumda aktif bireyler olarak varlık göstermesi için ailede bireyler hak ve sorumluluklarını yerine getirmelidir.

DİKKAT

Rollerimiz ve sorumluluklarımız arasında ilişki vardır. Rollerimiz değiştiğinde sorumluluklarımızda da değişiklik olmaktadır.

BİLGİ KUTUSU

Aile birliğinin korunması ve güçlendirilmesi toplumların devamlılığı ve sağlıklı işleyişi açısından önemlidir.

Grup Nedir?

Belirli bir amaç doğrultusunda bir araya gelen bireylerin oluşturduğu topluluğa **grup** denir.

Hak Nedir?

Hukuk düzeninin kişilere tanıdığı yetkiye **hak** denir.

- 1) Evde çalışma odamızın olması,
- 2) Okulda teneffüse çıkmak,
- 3) Temiz bir çevrede yaşamak haklarımızdan bazılarıdır.

Rol Nedir?

Üyesi olduğumuz gruplarda ya da kurumlarda üstlendiğimiz görevlere **rol** denir.

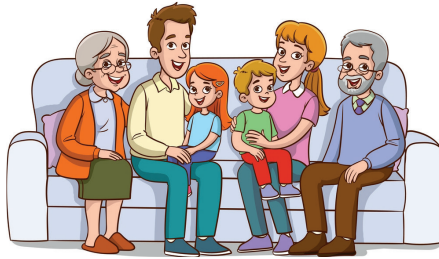
Sorumluluk Nedir?

Bireylerin yaptığı davranışların sonuçlarını üstlenmesine **sorumluluk** denir.

- 1) Odamızı toplamak,
- 2) Ödevlerimizi yapmak,
- 3) Çevreyi temiz tutmak sorumluluklarımızdan bazılarıdır.

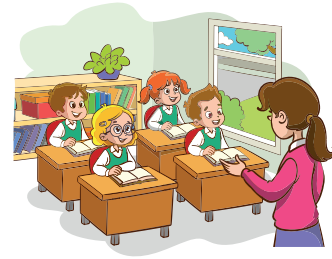
Dâhil Olduğumuz Gruplar ve Bu Gruplardaki Rollerimiz

Aile

Aile grubu içerisinde evlat, ağabey, abla, kardeş, anne ve baba rollerimiz olabilir. Dürüstlük, saygı, sorumluluk gibi ahlaki değerleri çocuk rolünde ilk olarak anne ve babamızdan öğreniriz. Kardeş rolü sayesinde de paylaşma, birlikte yaşama, dayanışma gibi değerleri öğreniriz.

Okul

Okul grubu içerisinde öğrenci, başkan, ödev kontrolcüsü ve nöbetçi gibi rollerimiz olabilir. Okulda edindiğimiz bilgi, deneyim ve tecrübelerle geleceğimizin temellerini atarız.

A cartoon illustration of four children in a science laboratory. From left to right: a girl with brown hair and glasses, a boy with blonde hair and glasses, a girl with brown hair and a pink bow, and a boy with curly brown hair and glasses. They are all wearing white lab coats. The boy with blonde hair is using a microscope. The girl with the pink bow is also using a microscope. The boy with curly hair is holding a test tube. The girl on the left is holding a beaker. There are various lab equipment like flasks, beakers, and a Bunsen burner on the table. A green chalkboard is in the background.

A diverse group of people of various ages and ethnicities standing together, representing a community. The group includes a young girl in a purple dress with a cane, a man in a green shirt, a woman in a pink shirt, a man in a blue shirt holding a clipboard, a woman in a red shirt, an older man in a green shirt, a woman in a purple dress with a cane, a young girl in a blue dress, a boy in a green shirt, a boy in a blue shirt, a woman in a pink shirt, and an older woman in a purple dress with a cane. They are all smiling and standing in a line.

Two custom-built robots made from mechanical parts, standing on a wooden surface against a blue background. The robot on the left has a square body with a large circular dial in the center, a cylindrical arm holding a small cup, and a head with a single large eye and a small antenna. The robot on the right has a more rectangular body with various gears and components visible, a head with two large eyes and a small antenna, and a single arm. Both robots have striped legs.

7

BİLGİ KUTUSU

Mesleki grupları bir kişinin kariyerinde hangi görevleri üstleneceğini ve nasıl bir performans sergilemesi gerektiğini belirler.

Örneğin:

Doktor: Hastalıkları teşhis eder, tedavi planları hazırlar ve hastaların tedavi süreçlerini izler.

Mühendis: Teknolojik çözümler tasarlar, projeler geliştirir ve teknik sorunları çözer.

Öğretmen: Eğitim verir, öğrencilerin gelişimini takip eder ve ders planları hazırlar.

Avukat: Hukuki danışmanlık sağlar, mahkemelerde müvekkillerini temsil eder ve yasal işlemleri yürütür.

BİLGİ KUTUSU

Mesleki rollerimize uygun davranmak aynı zamanda topluma karşı sorumluluklarımızdır.

BİLGİ KUTUSU

Aziz Sancar'ın sahip olduğu bu roller, hem bilim dünyasında hem de akademik alanda büyük bir etki oluşturmuştur. Onun keşifleri ve çalışmaları, bilim insanlarının yollarını aydınlatmaya devam etmektedir. Onun bu başarıları, senin de bilim dünyasında veya başka bir alanda büyük başarılarla imza atman için ilham verebilir.

İŞ GRUPLARI

İş grupları, belirli bir iş hedefi veya projesi doğrultusunda iş birliği yapmak üzere bir araya gelen profesyonellerden oluşan ekiplere denir.

ODAK GRUPLARI

Eğitimimizi, kişisel gelişimimizi ve sosyalleşmemizi destekleyen; birçok katılımcının görüş ve deneyimlerini paylaştığı, konuların tartışıldığı odak gruplarında araştırmacı, proje koordinatörü, lider gibi roller üstlenebiliriz.

MESLEK GRUPLARI

Yetişkinlik dönemimizde geçimimizi sağlayan, toplumsal statülerimizi belirleyen kendine özgü kuralları olan meslek gruplarında yer alırız. Meslek gruplarında öğretmen, hâkim, pilot, doktor, terzi, şoför, veteriner gibi rollere sahip olabiliriz. Bu gruplarda iş birliği, iletişim, liderlik gibi becerileri kazanırız.

Mesleki Rol

İçinde yer aldığımız meslek grubunun gerektirdiği davranışlara ve kurallara uygun hareket etmeye **mesleki rol** denir.

Öğretmenlik, mesleki bir roldür. Öğretmenlik rolüne sahip olan kişilerden beklenen davranışlar yazılıdır. Öğretmenler bu yazılı beklentilere göre işlerini yapmaya çalışırlar.

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE DAHİL OLDUĞUMUZ GRUPLAR VE ROLLER

Rollerimiz geçmişten günümüze değişkenlik göstermektedir. İşte bir bilim insanı olan Aziz Sancar'ın geçmişten günümüze zaman içerisinde yer aldığı gruplar ve bu gruplardaki rolleri:

Aziz Sancar

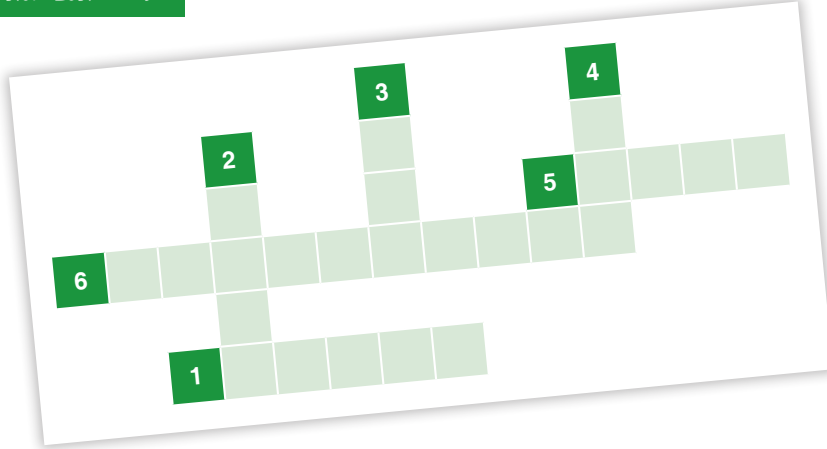
1. Aziz Sancar, ailesinin yedinci çocuğu olarak dünyaya geldi.
2. Lise yıllarında futbolla ilgilendi ancak son sınıfta futbolcu olmaktan vazgeçerek yüksek öğrenimi için İstanbul'a gitti.
3. Yüksek öğrenimini bitirdikten sonra iki yıl Savur'da bir sağlık ocağında doktorluk yaptı.
4. Daha sonra eğitimini tamamlamak üzere ABD'ye gitti ve orada sayısız başarılarla imza atarak önemli rollere sahip oldu.
5. Moleküler biyoloji ile uğraştı.
6. Nobel Ödülü sahibi oldu.
7. Araştırmacı ve öğretim üyesi olarak görev yaptı.
8. Uluslararası bilim elçisi seçildi.
9. Sosyal ve kültürel etkinliklere de katılmış, gençlere ilham kaynağı olmuştur.

ETKİNLİK

ETKİNLİK – 1

Yukarıda verilen bulmaca etkinliğini yönergeye göre çözünüz.

Yukarıdan aşağı

2. Belirli bir amaç doğrultusunda bir araya gelen bireylerin oluşturduğu bir topluluktur.
3. Üyesi olduğumuz gruplarda ya da kurumlarda üstlendiğimiz görevlere denir.
4. Hukuk düzeninin kişilere tanıdığı yetkiye denir.

Sağdan sola

1. Kişinin zaman içerisinde kazanabileceği, toplumun güvenliğini sağlayan mesleki bir roldür.
5. Aile içinde sahip olunabilecek sosyal rollerden biridir.
6. Bireylerin yaptığı davranışların sonuçlarını üstlenmesine denir.

ETKİNLİK – 2

Aşağıdaki gruplarda bulunabilecek rolleri boşluklara yazınız.

1.		
2.		
3.		
4.		

ETKİNLİK – 3

1) Eş	5) Evlat
2) Torun	6) Mühendis
3) Kardeş	7) Öğretmen
4) Sınıf başkanı	8) Futbolcu

Yukarıda doğuştan kazanılan roller ve sonradan kazanılan roller karışık hâlde verilmiştir. Verilen rolleri tabloya uygun olarak yazınız.

A) Doğuştan Kazanılan Roller

-
-
-
-
-

B) Sonradan Kazanılan Roller

-
-
-
-
-

ETKİNLİK – 4

Öğrencilerden gelecekte hangi meslekte faaliyet göstereceklerini hayal etmeleri istenmektedir. Adı geçen öğrencilerin özellikleri dikkate alındığında gelecekte hangi rol, hak ve sorumluluklara sahip olabileceğini kutucuklara yazınız.

	ÖRNEK	Gelecekte Dâhil Olabileceği Grup	Gelecekte Sahip Olabileceği Rol
1	Ayşe, müziğe ilgi duymaktadır. Arkadaşları ile şarkı söylemekten zevk almaktadır.		
2	Defne, yürüyüş ve egzersiz yapmayı sevmektedir. Arkadaşları ile voleybol oynamaktan zevk almaktadır.		
3	Caner, küçük çocuklara bir şeyler öğretmekten çok hoşlanmaktadır. Çocukların gelişimlerini takip eder ve ders planları hazırlar.		
4	Ümit, doğayı çok sevmekte, saatlerce doğada yürüyüş yapmaktan zevk almaktadır.		
5	Yağız, teknolojik çözümler tasarlamaktan, projeler geliştirmekten ve teknik konularda uğraşmaktan zevk almaktadır.		

ETKİNLİK – 5

Gruplar ve gruptaki rollerimiz zaman içerisinde değişime uğramaktadır. Ayşe'nin yaş aralıklarına dikkat ederek bu değişimi destekleyecek örnekler veriniz.

	Ayşe'nin Dâhil Olabileceği Gruplar	Ayşe'nin Zaman İçerisinde Sahip Olabileceği Roller
10 yaşında	A	B
30 yaşında	C	D

ETKİNLİK – 6

Sonradan

Doğuştan

Mesleki Sorumluluk

Aile

Akraba

Sorumluluk

Hak

Aşağıda verilen cümlelerdeki boşluklara yukarıdaki kelimelerden uygun olanlarını yazınız.

- 1 Anne ve babamızın yakınları grubunu oluşturur.
- 2 Bir kimsenin üstüne aldığı, yapmak zorunda bulunduğu ya da yaptığı bir iş için gerektiğinde hesap verme durumuna denir.
- 3 Evlat olmak direkt olarak bir anne ve babanın çocuğu olacağınız için evlat rolüyle dünyaya gelirsiniz ve sahip olduğunuz bir roldür.
- 4 İçinde bulunduğumuz meslek grubunun gerektirdiği davranışlara ve kurallara uygun hareket etmeye denir.
- 5 Evlilik ve kan bağına dayanan, genelde anne, baba ve çocuklardan oluşan içinde bulunduğumuz ilk grup ve aynı zamanda ilk sosyal kuruma denir.
- 6 Öğretmen olmak, polis olmak gibi roller sahip olduğumuz rollerdir.
- 7 Hukukun çizdiği kanunlar çerçevesinde bize tanınan yetkilere denir.

ETKİNLİK – 7

Aşağıda Yasin Bey'in bazı rolleri verilmiştir.

Yasin Bey'in rolleri ile ilgili aşağıdaki cümleler doğru ise "D" yi, yanlış ise "Y" yi işaretleyiniz.

CÜMLELER		D	Y
1	Rollerinin tamamını doğuştan kazanmıştır.	☐	☐
2	Birden fazla role ve sorumluluğa sahiptir.	☐	☐
3	Odak gruplarında toplumsal bilinç ve aidiyet duygusu gelişir.	☐	☐
4	Rollerinin bir kısmı kalıcıdır ve hayat boyu devam etmektedir.	☐	☐
5	Rollerinin belirlenmesinde ailesi etkili olmuştur.	☐	☐
6	Meslek grubunda gönüllü olarak projelerde görev almıştır.	☐	☐
7	Gruplardaki rolleri zaman içerisinde değişebilir.	☐	☐
8	Rolleri içinde bulunduğu gruba veya kuruma göre değişmemiştir.	☐	☐
9	Bazı rollerini eğitim sonucunda elde etmiştir.	☐	☐
10	Sahip olduğu roller arasında yetenek gerektiren roller vardır.	☐	☐

1. Hukuk düzeni, bireylere bazı yetkiler tanıdığıdır. Bu yetkiler "hak" denir. Haklar, bireyin güvenli ve sağlıklı bir yaşam sürdürebilmesi için önemlidir.

Buna göre, aşağıdakilerden hangisi bir hak örneğidir?

- A) Ödevlerini zamanında yapmak
B) Odamızı toplamak
C) Küçüklerle örnek olmak
D) Temiz bir çevrede yaşamak

2. Sorumluluk, bireyin yaptığı davranışların sonuçlarını üstlenmesidir. Birey, toplum içinde çeşitli sorumluluklara sahiptir.

Buna göre bireyin sorumlulukları arasında,

- I. Trafik kurallarına uymak,
II. Evde ailesine yardımcı olmak,
III. İsteddiği zaman kurallara uymak

hangilerinin yer aldığı söylenebilir?

- A) I ve II
B) I ve III
C) II ve III
D) I, II ve III

3. Ailede, okulda, toplumda bireylere çeşitli haklar tanınmıştır. Ancak hakların yanında sorumlulukların da yerine getirilmesi gerekmektedir.

Bu duruma göre, aşağıdakilerden hangisi haklarımızdan biridir?

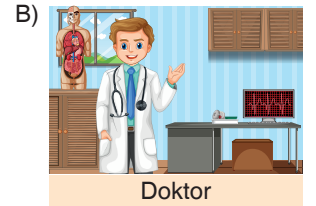
- A) Evde yemek yapmak
B) Çöpleri dışarı çıkarmak
C) Okulda teneffüse çıkmak
D) Komşularımıza yardımcı olmak

4. ---- bireyin dahil olduğu ilk sosyal gruptur.

Bu metindeki boşluğa getirilebilecek kavram aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Aile grubu
B) Çalışma grubu
C) İş grubu
D) Okul grubu

5. Aşağıdakilerden hangisi okul grubunda yer alan rollerden biri değildir?

- 6.

Merhaba Ben Ali. Futbol takımında bazen forvet bazen kaleci bazen de defans oyuncusu oluyorum.

Buna göre, aşağıdaki ifadelerden hangisi doğrudur?

- A) Oyun gruplarında herkes aynı rolü üstlenir.
B) Roller değiştikçe sorumluluklar aynı kalabilir.
C) Oyun gruplarında bireylerin sorumlulukları yoktur.
D) Aynı grup içerisinde farklı rollere sahip olunabilir.

ÖĞRENME ALANI - 1 • İZLEME TESTİ

7. Mesleki roller, bireylerin toplumdaki görevlerini belirler. Örneğin, doktor hastaları tedavi ederken, öğretmen öğrencilere bilgi aktarır.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi mesleki rollerden biri değildir?

- A) Avukatın hukuki danışmanlık yapması
- B) Öğrencinin sınıfta ders dinlemesi
- C) Öğretmenin ders anlatması
- D) Futbolcunun maç yapması

9. Aziz Sancar, Mardin'in Savur ilçesinde doğdu. Eğitime büyük önem veren bir ailenin 7. çocuğu olarak büyüdü. Lise yıllarında futbolla ilgilendi ancak son sınıfta bilimle daha fazla ilgilenmeye karar verdi. İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesini bitirdikten sonra iki yıl Savur'da doktor olarak çalıştı. Daha sonra ABD'ye giderek biyokimya alanında eğitim aldı. DNA onarımı üzerine yaptığı çalışmalarla büyük başarılar elde etti. 2015 yılında Nobel Ödülü'nü kazandı. Ayrıca gençlere ilham vermek amacıyla birçok sosyal ve kültürel etkinliğe katıldı.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi Aziz Sancar'ın rollerini doğru bir şekilde göstermektedir?

A)	Kardeş	Futbolcu	Doktor	Bilim İnsanı
B)	Evlat	Futbolcu	Öğrenci	İş insanı
C)	Kardeş	Öğrenci	Sporcu	Araştırmacı
D)	Öğrenci	Doktor	Futbolcu	Bilim insanı

8.

Çocukluk Dönemine Ait Roller
Öğrenci
Kardeş
Arkadaş
Torun
Teneffüste oyun kurucusu
Milletvekili
Aile reisi
Sınıf başkanı

Bu tabloya göre, çocukluk dönemine ait olmayan roller tablodan çıkarıldığında geriye kaç rol kalır?

- A) 4
- B) 5
- C) 6
- D) 7

10. Aşağıda bazı bireylerin dahil oldukları gruplar ve bu gruplarda üstlendikleri roller eşleştirilmiştir.

Buna göre aşağıdaki eşleştirmelerden hangisi yanlıştır?

	Dâhil Olduğu Grup	Grupta Üstlendiği Rol
A)	Aile	Kardeş
B)	Sınıf	Başkan
C)	Basın	Doktor
D)	Okul	Müdür

Yayınlan

Mozaik

ÖĞRENME ALANI

KÜLTÜREL BAĞLARIMIZIN VE MİLLÎ DEĞERLERİMİZİN TOPLUMSAL BİRLİKTELİĞE ETKİSİ

MİLLÎ KÜLTÜR

Millî kültür; bir millete kimlik kazandıran, tarih boyunca meydana getirilmiş olan, o millete ait maddi ve manevi değerlerin bütünüdür.

Millî kültür, ait olduğu toplumun kimliğini yansıtarak onu diğer toplumlardan ayırır ve toplumu oluşturan bireyler arasında güçlü bağlar kurar.

Millî kültür, toplumsal dayanışma, birlik ve beraberlik duygusunu güçlendirir.

Millî kültürün **dil, din, tarih, sanat** ve **gelenek ve görenek** gibi öğeleri kültürel bağların gelişmesini sağlar.

MİLLÎ DEĞERLERİMİZ

Kültürel bağlar, ait oldukları toplumda belirli değerler meydana getirir ve bu değerler “**millî değer**” hâline gelir. Millî değerler, hem bireysel hem de toplumsal davranışlarımızı yönlendiren temel unsurlardır.

Türk milleti zor dönemlerde bile değerlerinden kopmamış, aksine bu değerlere sınıksız sarılarak millî varlığını sürdürmüştür. **Aile birliğine önem verme, adalet, dürüstlük, hoşgörü, saygı, vatanseverlik, millet sevgisi, özgürlük, bağımsızlık** gibi millî değerlerimiz toplumsal birlik ve beraberliğimiz için büyük önem taşımaktadır.

Milletimiz bu değerleri dil, din, tarih, sanat ile gelenek ve görenek gibi kültürel öğelerin aracılığıyla nesilden nesile aktarmış, böylece hem millî kimliğini korumuş hem de toplumsal birlik ve beraberliği sağlamıştır.

NOTLARIM

KAVRAMLAR

Kültür: İnsanlığın geçmişten geleceğe ortaya koyduğu maddi ve manevi değerlerin bütünüdür.

Millet: Birbirlerine ortak bağlarla bağlanmış insan topluluğudur.

BİLGİ KUTUSU

Bir toplumu millet yapan ve onun bütünlüğünü sağlayan etkenlerden birisi de **millî kültürdür**.

TOPLUMSAL BİRLİK

Toplumsal birlik, bir toplumun bireylerinin ortak değerler etrafında birleşerek **dayanışma ve yardımlaşma** içinde hareket etmesi anlamına gelir. Bu birlik, toplumun huzur ve güven içinde var olmasını sağlar ve bireylerin birbirine destek olmasıyla güçlenir. Örneğin, afetler veya toplumsal sorunlar karşısında insanların birbirine yardım etmesi, toplumsal birliğin önemli göstergelerindendir.

UNUTMAYALIM

Millî değerler su gibidir çünkü insanın hayatta kalmasını sağlayan temel unsurların başında gelir.

MİLLÎ KÜLTÜRÜMÜZÜN ÖGELERİ

?

SORU

Kültürel bağlarımız ve millî değerlerimizin toplumsal birliğimize sağladığı katkılar nelerdir?

DİL

DİN

TARİH

SANAT

GELENEK VE GÖRENEKLER

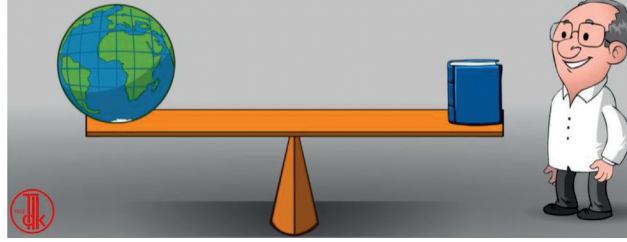
DİL

BİLGİ KUTUSU

Türk dili, millî birlik ve beraberliğimizin oluşmasında ve millî kimliğimizin korunmasında önemli bir rol oynamaktadır.

DİLİMİZ GÜCÜMÜZDÜR

Türk Dil Kurumu

Bir milletin dili, o milletin duygularını ve düşüncelerini yansıtır. Hayata bakış açısı ve düşünce biçimi de dilinde gizlidir. Milletler geçmişlerini, gelenek ve göreneklerini dil aracılığıyla kuşaktan kuşağa aktarır.

Mustafa Kemal Atatürk, dilimizin önemini şu sözleriyle vurgular: “Türkiye Cumhuriyeti’ni kuran Türk halkı, Türk milletidir. Türk milleti demek, Türk dili demektir. Türk dili, Türk milleti için kutsal bir hazinedir. Çünkü Türk milleti, geçirdiği sayısız felaketin içinde ahlakını, geleneklerini, hatıralarını, menfaatlerini kısacası bugün milliyetini oluşturan her unsurunu dil sayesinde muhafaza etmiştir. Türk dili Türk milletin kalbidir, zihnidir.”
(ataturkansiklopedisi.gov.tr)

BİLGİ KUTUSU

Dilimizi zenginleştirmek, yabancı kelimelerden arındırmak ve bilim dili hâline getirmek amacıyla Atatürk tarafından 1932 yılında **Türk Dil Kurumu** kurulmuştur.

Değerlerin muhafaza edilmesi ve yaşatılabilmesi için önemli öğelerden birisi dildir. Türkler öz dilleri aracılığıyla ürettikleri ve geliştirdikleri millî değerlerini gelecek nesillere başarılı bir şekilde aktarmıştır. Bu duruma en büyük kanıt kahramanlıkların işlendiği destanlardan çocukların uyuması için söylenen ninnilere; sevgilerin paylaşıldığı türkülerden ders veren atasözlerine; eğlendirirken eğiten oyunlarından Türk milletinin ilk yazılı kaynaklarına kadar her yerde görmek mümkündür. Türk millî değerlerinin yer aldığı yazılı eserlere “Kutadgu Bilig”, “Divan-ü Lügat-it Türk”, “Divan-ı Hikmet”, “Atabet’ül Hakayık”, “Dede Korkut Hikâyeleri”, “Köroğlu Destanı” da örnek verilebilir.

DİLİMİZİN ZENGİNLİKLERİ

ORHUN (GÖKTÜRK) KİTABELERİ

Orhun Kitabeleri, Türk dilinin en eski yazılı örneği olması nedeniyle dil ve tarih açısından büyük bir değere sahiptir. Kitabelerde kullanılan Göktürk alfabesi, Türk yazı dilinin gelişim sürecini anlamak açısından önemli bir kaynaktır.

BİLGİ KUTUSU

Orhun Kitabeleri,
8. yüzyılda Göktürkler tarafından dikilmiş ve Türk tarihinin en önemli yazılı belgelerinden biri olarak kabul edilen taş anıtlardır.

BİLGİ KUTUSU

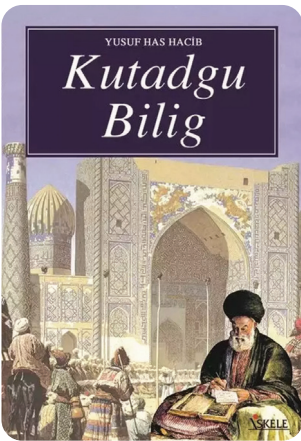
Divân-ü Lügat-it Türk,

Araplara Türkçeyi öğretmek amacıyla kaleme alınmış olup, aynı zamanda Türk dilinin zenginliğini ve yapısını ortaya koyan bir dil bilgisi kitabı niteliğindedir.

KUTADGU BİLİĞ

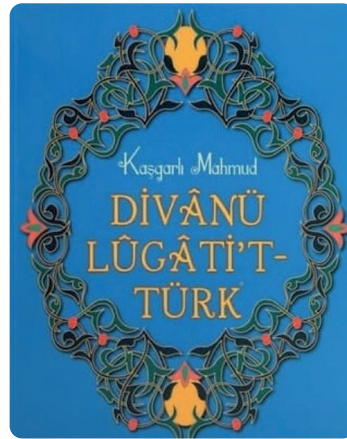
Kutadgu Bilig, 11. yüzyılda **Yusuf Has Hacib** tarafından yazılmış önemli bir eserdir. “**Mutluluk Veren Bilgi**” anlamına gelir.

Kutadgu Bilig, Türkçenin edebi ve bilimsel bir dil olarak gelişmesini sağlayan, Türk kültürüne ait önemli sözlü ve yazılı değerleri içeren bir eserdir.

DİVÂN-Ü LÜGAT-İT TÜRK

Divân-ü Lügat-it Türk, Kaşgarlı Mahmud tarafından **1072-1074** yılları arasında yazılmış ve Türkçenin bilinen **ilk sözlüğü** olarak kabul edilen önemli bir eserdir.

NOTLARIM

NINNI

Ninniler, dilimizin gelişimi açısından önemli bir rol oynar. Kültürel mirasın aktarılmasını sağlayarak dilin korunmasına ve gelecek nesillere taşınmasına katkıda bulunur.

TÜRKÜ

Türküler, dilimizin korunması ve gelecek nesillere aktarılması açısından büyük bir öneme sahiptir.

ATASÖZÜ

Atasözleri, Türkçenin söz varlığını zenginleştirir, halkın duygu ve düşüncelerini en doğal hâliyle yansıtır ve kültürel belleğin devamlılığını sağlar.

BİLGİ KUTUSU

Din, birlik ve beraberliği güçlendiren en önemli unsurlardan biridir.

BİLGİ KUTUSU

İslam dini, toplumsal dayanışmayı teşvik eder ve bireyler arasında sevgi, saygı ve hoşgörüyü ön plana çıkarır. **Kur'an-ı Kerim**, insanların birbirine destek olması gerektiğini vurgular ve toplumsal huzurun ancak birlik içinde sağlanabileceğini belirtir.

BİLGİ KUTUSU

Peygamber Efendimiz (s.a.v.), Müslümanların **bir vücudun organları gibi** birbirine bağlı olduğunu ifade etmiş ve birlik içinde hareket etmenin önemini vurgulamıştır.

DİN

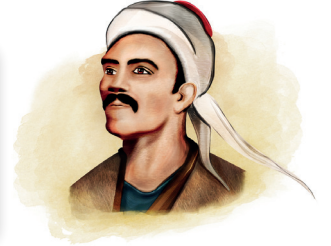
Din, insanların duygu ve düşüncelerini etkileyerek günlük hayatlarını ve yaşam tarzlarını şekillendirir. İslamiyet'i kendi karakterine uygun bulan milletimiz, İslamî değerler ile millî değerlerini birlikte yaşatmıştır. İslamiyetin barış, birlik, beraberlik, kardeşlik, yardımlaşma ve dayanışmaya önem vermesi farklı dil, din ve inançların yüzlerce yıldır barış ve huzur içinde bir arada yaşamasına katkıda bulunmuştur.

İslam dinine özgü özel günler, geceler, Ramazan ayı ve bayramlar; milletimizin bir araya geldiği, manevi duyguların yoğun yaşandığı dönemlerdir. Bu dönemlerde toplumsal dayanışma, kardeşlik, hoşgörü, aile bütünlüğü ve yardımlaşma gibi millî değerlerimiz pekişir ve canlanır.

Tarihimiz boyunca İslamî değerleri sözleri, şiirleri ve örnek hayatları ile yansıtan sevgi ve hoşgörü kahramanları yetişmiştir. Yunus Emre'den Mevlânâ'ya, Hacı Bektaş-ı Veli'den Nasreddin Hoca'ya kadar pek çok tarihî şahsiyet, sevgi ve hoşgörünün sembolü olmuştur.

YUNUS EMRE

Yunus Emre, **13. ve 14. yüzyıllarda** yaşamış büyük Türk mutasavvıfı ve halk şairidir. **Tasavvuf edebiyatının en önemli isimlerinden biri** olarak kabul edilir ve şiirlerinde **sevgi, hoşgörü, birlik ve insanlık** gibi evrensel değerleri işlemiştir.

MEVLANA

Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî, **13. yüzyılda Anadolu'da** yaşamış büyük bir **mutasavvıf, şair ve düşünürdür**. Mevlânâ'nın **"Ne olursan ol yine gel"** sözü, onun hoşgörü anlayışını en iyi şekilde yansıtır.

NOTLARIM

Not taking area with horizontal lines.

TARİH

Bir milletin ortak geçmişi, o milletin tarihini oluşturur. Tarihimiz sayesinde atalarımızın yaptığı kahramanlıkları öğreniriz ve bu kahramanlıklar bize güç verir. Aynı zamanda geçmişte yapılan hatalardan da ders çıkararak gelecekte aynı hataları yapmamayı öğreniriz.

Geçmişimizden güç alıp hatalardan ders çıkarmak için tarihimizi doğru bir şekilde öğrenmeli ve gelecek kuşaklara aktarmalıyız.

Millî Mücadele yıllarında Kastamonu'da kadınlar, yaşlılar ve çocuklar cepheye silah ve mühimmat taşıyarak büyük fedakârlıklar göstermiştir.

Şerife Bac, bu kahraman kadınlardan biridir; İnebolu'dan Kastamonu'ya cephane taşıırken çocuğunu ve mühimmatı korumak uğruna donarak şehit olmuştur.

Ayrıca, **Halime Çavuş**, erkek kılığına girerek cepheye mühimmat taşımış ve savaşta büyük rol oynamıştır.

Millî Mücadele'nin başından sonuna kadar büyük fedakârlık gösteren kadınlar, çocuklar ve kayıkcıların kahramanlıkları Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından takdir edilerek 11 Şubat 1924'te İstiklal Madalyası ile onurlandırılmıştır.

 NOTLARIM

SORU

Millî Mücadele sırasında halkımızın sergilediği millî değerler nelerdir?

**KULAĞINA KÜPE
OLSUN!**

Tarih bir milletin nereden gelip nereye gittiğini gösteren aynadır.

Tarih, millet fertlerinin birlik ve beraberliğini güçlendiren en büyük kaynaktır.

BİLGİ KUTUSU

Türk tarihini başlangıcından itibaren iyi bir şekilde araştırmak, kültür ve medeniyete yaptığı katkıları ortaya koymak amacıyla 1931 tarihinde Atatürk tarafından **Türk Tarih Kurumu** kurulmuştur.

SANAT

BİLGİ KUTUSU

Geleneksel Türk sanatları, kültürel mirasımızın önemli bir parçasıdır ve nesilden nesile aktarılan sanat dallarını içerir.

Bir millete ait sanat eserleri, o milletin kültürünü, dilini, inancını, tarihini ve değerlerini yansıtır. Her bir sanat eseri, toplumun neye önem verdiğini, nereden gelip nereye gittiğini gösterir. Bu nedenle sanat eserleri, bir milletin kimliğini belirleme ve yorumlama konusunda önemli bir rehberdir.

GELENEKSEL TÜRK SANATLARI

Hat

Tezhip

Minyatür

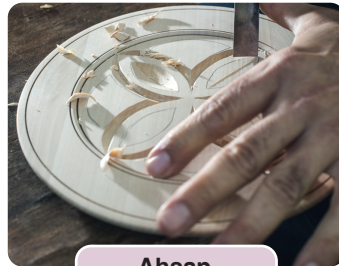
Çini

Ebru

Kilim Dokuma

Ahşap

Bakırcılık

Yazmacılık

BİLGİ KUTUSU

Geleneksel Türk sanatları, Türk toplumunun estetik anlayışını, yaşam tarzını ve tarihî mirasını yansıtır.

Geleneksel Türk sanatlarında kullanılan her renk ve motifin kendine özgü bir dili, bir anlamı vardır. Bu renk ve motifler, süsleme işlevlerinin yanı sıra sözsüz bir iletişim aracı olarak çeşitli mesajlar iletir. Toplumun gelenek-görenekleri, inanç ve millî değerleri kimi zaman bir oyunun dokusunda kimi zaman bir halının ya da kilimin deseninde hayat bulur.